

BIBLION

*Habent
sua fata
libelli*

REVISTA BIBLIOTECII JUDEȚENE
IOAN N. ROMAN CONSTANȚA

Nr. 20 /2019 » SERIE NOUĂ

REPERE ÎN EVOLUȚIA CULTURALĂ A DOBROGEI DUPĂ 1878 (II)

Dezvoltarea economică a României de după 1878, a fost un factor decisiv al progresului general al Dobrogei, având consecințe pozitive asupra vieții social-politice, dar și culturale a acestei regiuni. Nu întâmplător, anii '90 ai secolului al XIX-lea reprezintă și perioada în care în Dobrogea apar cele mai multe publicații, se diversifică și domeniile acoperite de presă și se afirmă publiciști importanți precum: Ioan N. Roman, Stan Greavu-Dunăre, Constantin Brătescu, Constantin N. Sarry, Ioan Bănescu, Constantin Pariano, Petru Vulcan ș. a.

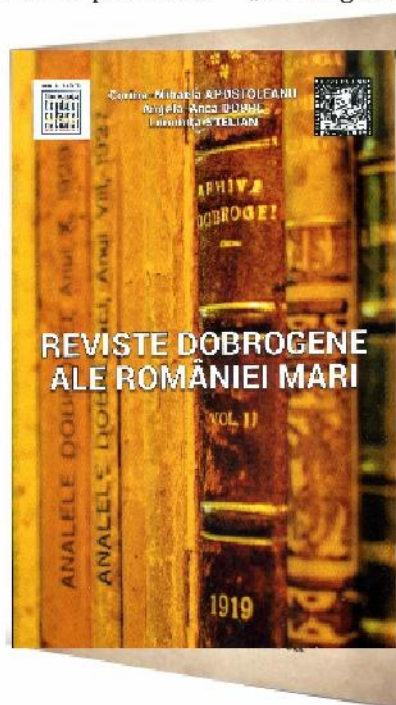
Aceasta [revista culturală „Ovidiu”] a susținut dezvoltarea culturală a Dobrogei, prin înființarea de cercuri literare, biblioteci și muzee ori a promovat tinere talente, în același scop. Primul obiectiv al publicației era acela „...de a ridica nivelul cultural în Constanța și în toată Dobrogea, prin înființarea unei biblioteci universale, de la izvoarele căreia se pot adăpa toți cei prezenți și viitori”.

Mișcarea culturală în jurul revistei „Ovidiu” este prima asociere realizată la nivelul societății, care și-a propus conectarea Dobrogei la valorile culturii naționale, prin fondarea unei biblioteci universale, cu acces liber pentru public, organizarea de conferințe cu teme culturale, înființarea unei școli pentru adulți și a unei grădinițe pentru copii și publicarea unui organ literar, care să pună în valoare intelectualitatea dobrogeană. Personalitățile locale care au făcut parte din conducerea Cercului au fost numeroase, însă, îi putem aminti pe următorii: Petru Vulcan (președinte), C. P. Demetrescu, C. Teodorescu, Zoe Sturdza, G. Bălăceanu, Ion Andriescu, C. Stoianovici.

De cel puțin egală valoare au fost și alte ziare precum: „Constanța”, condus de Petre Grigorescu, „Dobrogea nouă”, sub îndrumarea învățătorului Pe-tre Ștefănescu, „Santinela Dobrogei”, „Tribuna Dobrogei”, „Farul”.

După anul 1909, când sunt înființate în Dobrogea organizațiile locale ale marilor partide politice românești, apare presa de partid, ilustrată de titluri precum: „Drapelul”, condus de avocatul I. N. Roman, fost prim-redactor al „Adevărului”, ziar socotit ca fiind cel mai bun, apărut la Constanța în acea perioadă (1909-1912), „Liberalul Constanței”, „Voința Dobrogei”, organ al Partidului Național Liberal, „Tribuna Dobrogei”, Organul Partidului Conservator, care avea aceeași orientare ca și „Gazeta Tulcei”, „Conservatorul Constanței”, „Conservatorul Dobrogei”, „Viitorul Dobrogei”, „Democratul”, „Deșteptarea Dobrogei”, acesta din urmă fiind editat într-un singur

număr, cu prilejul alegerilor parlamentare din noiembrie 1912, la inițiativa filialei din Constanța a Partidului Social Democrat. În general, prin intermediul acestor publicații, partidele politice își propagau propriile doctrine.

Situația este asemănătoare și la Tulcea, unde apar diverse ziare și reviste cu caracter informativ sau cultural. Unul dintre acestea a fost „Dobrogea Nouă”, cu un interval de publicare cuprins între 6 octombrie 1907 și 15 iulie 1908. În articolul său program editorii își propuneau „o largă dezvoltare a chestiunilor politice, economice și administrative” și „rubrici speciale pentru clasa muncitoare, care va avea în noi sprijinul cel mai devotat”.

O publicație tulceană aceeași orientare ca și „Gazeta Tulcei”, „Conservatorul Constanței”, „Conservatorul Dobrogei”, „Viitorul Dobrogei”, „Democratul”, „Deșteptarea Dobrogei”, acesta din urmă fiind editat într-un singur număr, cu prilejul alegerilor parlamentare din noiembrie 1912, la inițiativa filialei din Constanța a Partidului Social Democrat. În general, prin intermediul acestor publicații, partidele politice își propagau propriile doctrine.

Situația este asemănătoare și la Tulcea, unde apar diverse ziare și reviste cu caracter informativ sau cultural. Unul dintre acestea a fost „Dobrogea Nouă”, cu un interval de publicare cuprins între 6 octombrie 1907 și 15 iulie 1908. În articolul său program editorii își propuneau „o largă dezvoltare a chestiunilor politice, economice și administrative” și „rubrici speciale pentru clasa muncitoare, care va avea în noi sprijinul cel mai devotat”.

O publicație tulceană importantă a fost „Ecolul Dobrogei”, care apare inițial în două numere izolate - 15 august 1910 și 26 august 1913 - pentru a avea apoi 58 de numere consecutive - între 23 martie 1914 și 28 iulie 1916. Redactor-șefa fost Simion Hussar, care a publicat mai ales articole de critică socială, cu vădită orientare social-democrată. Un periodic asemănător ca tematică a fost „Conștiința”, care apare între 8 februarie 1915 și 17 iulie 1916.

Revistele dobrogene pu-

Revista Dobrogeană, An I, nr. 10-12, 1937, p. 1p. 339

blicate până la 1916, au ca scop educația culturală, morală și civică a dobrogenilor, așa cum era menționat și în programul „Noii Reviste a Dobrogei”, care apărea lunar, între 1901 și 1902, fiind editată de către un grup de învățători. O revistă importantă pentru constănțeni a fost „România Mare” (1913-1916), al cărei program era perfect ilustrat chiar de numele ei.

Până în anul 1916 au apărut, de asemenea, 3 ziare de sezon și unul satiric, (respectiv „Răcnetul Constanței”), care reflectau în paginile lor activitățile din sezonul estival.

De asemenea, trei reviste constănțene au fost editate de cercurile culturale a căror activitate o reflectau. Cea mai cunoscută dintre ele a fost „Ovidiu”, menționată anterior, iar celelalte două au fost: „Cultura”, între 1905-1906, cu o copertă deosebită, realizată de pictorul Marius Bunescu, care semna, în același timp și poezii și schițe; era editată de Societatea Culturală cu aceiași nume și „Revista Societății

de Arte, Litere și Sport”, apărută între 1907-1910.

Similar altor zone ale țării, în Dobrogea a avut loc o explozie de ziare și reviste cu o tematică variată, ilustrând activitatea politică, socială, economică și culturală, care se intensifica pe măsură ce Dobrogea se integra cadrului social-politic și cultural românesc. Până în vara anului 1916 s-au publicat aproximativ 90 de titluri, majoritatea în limba română, cu excepția a două publicații în limba albaneză, 4 în limba turcă, 1 în limba bulgară și 3 în limba germană. În afară de acestea, au mai existat publicații rezervate prezentării bugetelor și dărilor de seamă, care nu pot fi luate în considerare ca făcând parte din presă.

Anii '90 ai secolului al XIX-lea au fost marcați de apariția a două publicații importante la Constanța, longevive și marcante în peisajul local: „Buletinul Camerei de Comerț și Industrie” (1891-1944) și ziarul „Constanța” (1891-1904, 1914), de o reală valoare publicistică. Până în 1900 apar 28 de publicații, numai la Constanța, urmate de încă 22, până în 1910. Între 1911 și 1916, presa dobrogeană s-a îmbogățit cu alte 40 de noi titluri.

Anii Primului Război Mondial și ocupația germană și bulgară au oprit brusc evoluția fulminantă a presei dobrogene, de până la 1916. În această perioadă au avut permisiunea să apară doar foile editate și agreeate de administrația celor două puteri. Este vorba despre „Dobrutscha-Bote” (Curierul Dobrogei), cotidian care apare între noiembrie 1916 și 30 septembrie 1918, „Deutsche Etappen-Verwaltungsin Dobrutscha” (Administrația Militară germană în Dobrogea), care îl precede pe cel de dinainte și care apare între octombrie 1916 și 23 noiembrie 1916 și cotidianul în limba bulgară „Curierul Dobrogei”, cu o apariție cuprinsă între 21 aprilie 1917 și 30

septembrie 1918.

Dacă privim statisticile, cel mai bogat an în ceea ce privește noile apariții a fost 1916, când s-au tipărit 24 de noi ziare, printre care putem aminti: „Farul Constanței”, „Dobrogea Jună”, „Conservatorul Constanței”, „Buletinul oficial al Bursei”, „Dacia”, „Gazeta de Constanța”, „Liberalul Constanței”, „România Mare”, „Șoimii Dobrogei”, „Varda”, „Anuarul Seminarului Musulman din Medgidia”, „Tribuna Constanței”.

În ceea ce privește longevitatea, există mari diferențe între diversele publicații dobrogene ale epocii.

Unele au fost publicate într-un singur

câteva fiind cotidiene.

Primul cotidian, subintitulat expres de către redactorii săi, a fost „Telegraful Constanței”, în al cărui subtitlu este trecut: „Ziar cotidian. Apare cu știrile telegrafice din cursul nopții”. Din păcate a avut o existență efemeră, de numai 3 numere, între 26-30 iunie 1913.

Un alt cotidian important al Constanței, a fost „România Mare”, din care s-au publicat 74 de numere, între 26 martie și 26 iunie 1915. Ziarul a apărut în paralel cu revista cu același nume, din dorința editorilor acesteia de a avea o mai rapidă dispersie a informațiilor în masă, mai ales că ei propagau idei naționale românești. Atât ziarul, cât

a apărut.

În perioada de până la intrarea României în Primul Război Mondial, presa dobrogeană a fost în deplin acord cu problematica națională, care era și tema dominantă a dezbaterilor opiniei publice românești, ceea ce reiese clar din paginile unor ziare, precum „Gazeta Dobrogei” sau „Santinela Dobrogei”.

„Gazeta Dobrogei” a apărut la Constanța, la 3 ianuarie 1926, fiind organ al agriculturii, industriei, comerțului. În calitate de gazetă independentă, aceasta a publicat în paginile sale articole pe teme economice și social-culturale, eseuri literare și științifice, precum și informații de interes general, dar care se refereau în mod special la Dobrogea. A dezbătut și de problemele județului Tulcea.

În paginile ziarului „Constanța”, „foaie a intereselor locale”, apărut la Constanța ca săptămânal, găsim de asemenea și o adevărată istorie a orașului, cu opinii și sugestii pentru dezvoltarea cât mai rapidă a acestuia, dar și a întregii regiuni Dobrogea. În primul an de apariție, ziarul se autodefiniște ca fiind independent, susținând că nu are nici o culoare politică, deși, a polemizat mult timp cu „Gazeta Dobrogei”. Atacurile sale, însă, s-au îndreptat, în special, asupra administrației publice locale. Datorită spiritului său energic și combativ, proprietarul și redactorul acestui ziar, agentul silvic Petre Grigorescu, poate fi socotit unul dintre cei mai importanți publiciști dobrogeni ai începutului de secol XX. El a susținut, prin intermediul ziarului pe care l-a condus, drepturile politice ale dobrogenilor, problemele sistematizării orașului Constanța, precum și problemele referitoare la

Fig. 93. Constanța, 1828, de Hector de Béarn (pl. 42).

Acad. Rom.

Constanța, 1828, de Hector de Béarn

În: 1878 - 1928 Dobrogea - Cincizeci de ani de viață românească, 1928, p. 323

număr, precum: „Curierul Băilor Constanța - Tekirghiol”, „Ecolul”, „Furnica”, „Viitorul Constanței”, în timp ce altele, puține la număr, la un interval de 10 ani: „Dobrogea Jună” care are o apariție de 40 de ani, între 1904 și 1944, revista „Ovidiu” care apare între 1898 și 1910, cu unele întreruperi, ziarul „Constanța” (1891-1904, 1914), „Buletinul Camerei de Comerț și Industrie” (25 de ani) și „Farul Constanței” (36 de ani).

Dacă avem în vedere caracterul publicațiilor discutate, ele sunt mai ales ziare - aproximativ 60 numai la Constanța - apoi reviste, almanahuri și anuare. Ca frecvență, majoritatea ziarelor sunt săptămânale, doar

și revista cu același titlu au militat în paginile lor pentru necesitatea desăvârșirii unității naționale românești, prin publicarea unor articole îndreptate împotriva spionajului austro-ungar și german, sprijinindu-i moral pe românii din Ardeal și Bucovina și publicând creații literare originale ale unor români din teritoriile ocupate. După trei luni de apariție, ziarul și-a schimbat titlul în „Dacia”, era condus de avocatul C. Irimescu, dar și-a menținut aceeași linie publicistică. Alt cotidian important a fost „Varda”, a cărui denumire a fost schimbată în „Victoria” și care a militat pentru același ideal național, atât de actual, în 1916, anul în care

Corina-Mihaela Apostoleanu
Angela-Anca Dobre
Luminița Stelian

CONSTANȚA DE ACUM UN VEAC ÎN MEMORIILE UNOR MARCANTE PERSONALITĂȚI CULTURALE ROMÂNE ALE EPOCII (continuare din nr. anterior)

Afirmația că, după patru secole și jumătate de dominație otomană, revenirea Dobrogei la România, în urma Războiului de Independență din 1877-1878, a reprezentat începutul unei adevărate renașteri în multiple domenii, este valabilă cu precădere pentru Constanța, menită, în noile condiții, să fie poarta țării spre lume.

sclivisită în cărămiziu, fesul turcului, chipiul și lampasurile de general ale comisarilor, culori peste culori mișună în gară de unde călătorii se reped spre cele douăsprezece birji ale Constanței. Cel mai iute de picior are birjă; cei care vor să-și însușească îndată culoarea locală, adică să fie agale-agale, când nu sunt altfel din fire, rămân pe jos. N-au însă dreptul să se plângă. Amabilitatea interesată și

intrare; ca fond al tabloului, clienții otelului cari așteaptă să vadă noile figuri sosite din țară. Zăresc printre ei o mulțime din bucureștenii lui „Tout-Bucarest” și doamne și domnișoare dintre cele ale căror busturi superbe se încadră spre fericirea spectatorilor pe marginile logiilor de la teatru la toate primele reprezentațiuni. S-ar crede că-s numai bucureșteni la „Carol I”. Cu atât mai bine!

Ne urcăm în camerele noastre. Muzica se aude pe bulevard, iar mai aproape, în josul terasei otelului, vocea mării, acel concert indefinibil al valurilor după auzul căruia simți la certe epoce ale vieții un dor nepriceput. Marea, odată auzită în neîntrecutele ei cânturi, te atrage neînduplecată. Asta putere a mării o personificau cei vechi în Sirene.

Era magnifică Marea Neagră ieri-seară, cu acea lună plină care, ridicându-se roșie înfocată din undele mării, cu atât mai mult pălește și licărește ca argintul, cu cât alene voluptoasa Febe se depărtează în sus pe cer. Deschid fereastra. Vântul răcoros al mării bate dulce; ca o oglindă p-ici pe coala cutată, se întind înaintea ochilor apele mării. În lumina coclită a lunii se estompă casele Constanței; ultimele sunete ale muzicii tac; nu se mai aude decât susurul mării care, ondulând la țarmuri, cicălește pietricelele și scoicile marine de mult golite...⁴.

În timpul sejurului său la Constanța, Delavrancea se plimbă pe bulevardul care „începe de la Casino și din colțul frumoasei vile a d-lui Poenaru Bordea și se sfârșește în strada Elenă, lângă halta Ovidiu. Pe stânga, mergând de la [hotelul – n.a.] Carol spre port, adică spre partea unde dă-n mare, sunt 2-3 chioșcuri și-ncolo nimic”. Pe partea dreapta a bulevardului, Delavrancea distinge casa lui Mihail Kogălniceanu, „curioasă prin pietrele

Un reportaj viu, plin de culoare, realizează la Constanța, în 1887, **Barbu Ștefănescu Delavrancea**, pe atunci redactor la ziarul *Românul* din Capitală, aflat în orașul pontic cu prilejul inaugurării statuii lui Ovidiu (30 august 1887), în calitate de corespondent. Delavrancea sosește la Küstenge pe 15 august, remarcând îndată pitorescul locului. Prima imagine – agitația din gară, animația care îți induce „grija că poate nu vei găsi odaie la otelul Carol I, ș-apoi lumea de toate felurile ce furnică prin gară cu tot felul de costume: giobenui ceva cam défraichi al funcționarului care s-a rătăcit și a rămas prin Constanța, cialmaua unui cinghiné (țigan turcesc) cu ochi d-un negru strălucitor și cu pielea

idioată a tătarilor hamali îți ia cufărul, geamantanul, orice ladă, fie cât de mare, și, bolborosind o românească imposibilă, întocmai ca tonkinezii și chinezii limba franceză, îți ofer să te conducă la „Caru” („Carol”), ori la „Tampet” („Gambeta”), ori la „Ighilter” („Englitera”), otele cu vază în ovidiana cetate². Spectacolul străzii avea un farmec aparte, „cu toată gama picantă a bucătăriei orientale, ceva care nu e – nota Delavrancea – liniștea moartă și oripilantă a unei sosiri într-unul din orașele din districte ale României moderne”³.

Ajuns la hotelul „Carol”, Delavrancea este încântat de „primirea elvețiană” ce i s-a făcut, „gerantul, comptabilu, un ober și mai mulți chelneri [se află – n.a.] la

cu inscripțiuni și prin sculpturile antice”, iar mai încolo, catedrala, „reproducțiune reușită și, poate cu mai juste proporțiuni decât originalul a Domniței Bălașa din Capitală”. În timpul plimbării sale, Delavrancea caută a descoperi „o cafenea în care turcii își fac chieful după mâncare...; faci chiefla Constanța după mâncare, sezând turcește pe umilele și scundele banchete ale unei cafenele în care tai cu cuțitul fumul ciubucelor și țigărilor”⁵.

Și, „trenul spre Vii”, care oprea tacticos la fiecare stație sau semn al vreunui călător, beneficiază de o descriere a lui Barbu Ștefănescu Delavrancea: „Azi dimineață am fost la băi, la plaje sau cum zic românii dobrogeni, la hatia mării. Mai întâi mergi cu trenul pe linia-embanchement Constanța băi. Te sui pentru a face acest formidabil voiagiu de 10 minute la halta Ovidiu, dacă te afli cu șederea, adică cu domiciliul la mariginea mării, pe bulevardul Elisaveta Doamna; dacă stai în centrul orașului, atunci haltele Tomis și Thetis te invită cu al lor parfum antic (scândurile de pe podețele de suit în vagon sunt noi) să poștești în tren pe la dânsule. Mai e hala gărei și-apoi băile”⁶.

Urmează mai apoi descrierea zonei costiere și a drumului ce duce spre plajă: „Coasta înaltă pe care o scobori pe scările obositoare făcute de administrațiune și-n privința cărora cei bine informați te anunță că la anul viitor se vor preschimba cu totul și cu totul în mai bine. Credem că, lucru rar, la Constanța administrațiunea în genere se silește a arăta vizitatorilor că ține a-i mulțumi.

La finele scării se fac două drumuri: la stânga băile doamnelor, la dreapta ale domnilor. Pentru ce la stânga doamnele și nu bărbații? Pentru că-n stânga este inima, zicea un tânăr parlamentar. Oricum ar fi, pentru ce această despărțire? Bărbații într-o parte și doamnele într-alta nu se vede pe nicăeri în străinătate. Mister oriental? (...) Stăruia a nu-nțelege separațiunea și o deplâng în numele animațiunei.

Marea e superbă; valurile blajine. Lumea –côté-hommes –se-mbăiază cu delicie. Unii fac studii *sur le nu à l'oeil nu*; admirabilă ocaziune pentru pictori pentru a lucra la schițe de «pielea goală»”⁷.

Delavrancea identifică țărmul mării cu locul în care „luntrașii greci stau de prind pește sau așteaptă cu luntrele lor pe boierii și cucoanele cari ar voi să se bucure și mai de aproape de farmecile mării, de carmenii Amfitritei.

(...) În port, marinarii români și marinarii englezi de pe [vasul – n.a.] *Cocatrix*, petrec vara la Constanța; comandantul și locotenenții săi sunt vizitatori nelipsiți ai balurilor și petrecerilor organizate la Casino, la hotel Carol sau pe bulevard. Dănțuiesc la bal în mică ținută (pantaloni albi și giletă cu mâneci) cu nesăturată pasiune. Adevărul mă obligă a mărturisi că au piciorul marin, dar nu-l au dănțuitor. Oficerii noștri le pot da

vizitatori au plecat la baie; unii se opresc să-și ia rahatul cu mastică sau fisticuri înainte de a pleca spre băi.

Valurile se sparg ușor pe pietrele de pe țărmuri; marea e ca o oglindă... În port intră o corabie grecească. Bulevardul e măturat, spilcuit, gata a primi pe gentilele *baigneuses*, cari, în costume simple, dar de gust, se îndrumează spre halta *Ovidiu*. Nota veselă predomină peste tot, și-n deosebi pe bulevard.

(...) Sunt de două zile în ovidiana cetate, venit pentru al meu memoriu *Pro Nasone* și până acum, luat în plăcerile variate ale frumoasei și ademenitoare stațiuni, nici măcar timp n-am avut a deschide *Ponticele* poetului Sulmonei, citire obligatorie la Constanța, mai cu seamă pe un mic promontoriu, o ieșitură a bulevardului, mai sus de casa Kogălniceanu, se-nțelege pe stânga. Promontoriul acesta

fără multă tocmeală 60-70 la sută lecții pe parchetul nu tocmai lucitor al salonului de la casin. Modul cum englezul joacă valsul... la Constanța, căci poate pe pământ englez o fi jucând altfel, *c'est tout un poème*”⁸.

Martți, 17 august 1887, Delavrancea oferă o descriere pitorească a Constanței aflată în plin sezon estival: „O dimineață superbă! Briza mării aduce pe bulevardul Elisabeta o răcoare dintre cele mai plăcute. Sunt 8 ore. Mulți din

trebuie să fi fost locul unde Ovidiu sta ore întregi privind marea și ascultând șoaptele vântului [exclus, configurația țărmului fiind diferită în antichitate – n.a.], pe când mintea lui defila întreaga viață de la Roma cu toate farmecile ei”⁹.

Dar tocmai evenimentul care l-a adus pe Delavrancea la Constanța, inaugurarea statuii lui Ovidiu, stârnește polemici, astfel că „toată lumea ovidinizează la Constanța, sunt în aer discuții pro și contra lui

Casinoul

Nasone. Vorbești de Ovidiu în birt, la hotel, pe bulevard, în bărbieriile turcești, unde te duci să cumperi monede și flori marine”¹⁰.

Nu greșim dacă spunem că Barbu Ștefănescu Delavrancea, împreună cu familia sa și, în special, cu fiica sa cea mare, pianista **Cella Delavrancea**, a făcut operă de pionierat în turismul estival marin. Cella, născută în 1887, evocă în memoriile sale prietenia deosebită dintre tatăl său, Alexandru Vlahuță și pictorul **Nicolae Grigorescu**, și întâmplările faste ale copilăriei sale, vara la mare. Deseori, „verva îndrăcită a lui Barbu Delavrancea era temperată la nevoie de intervenția sfătoasă a conului Alecu Vlahuță, căci când era pornit Barbu, era greu de oprit”¹¹. Interesantă este întâlnirea din 1906, desfășurată în plin peisaj marin, în curtea palatului Strudza, dintre Grigorescu și prietenii săi scriitori, Delavrancea și Vlahuță, episod rememorat de Cella Delavrancea. În grădina dinspre mare a edificiului, „mi-aduc aminte că pictorul nostru era vesel, destins, cum nu-l văzusem niciodată. Bucătăria de vară era în curtea cu nalbe înalte, multe și înflorite. Am o fotografie din ziua aceea. Tata, așezat pe un scaun, privește sus cu o expresie de exaltare, și Grigorescu, ghemuit în brațele lui, cu capul pe umărul lui Delavrancea, are un surâs de odihnă

fericită. Pe la ora cinci, noi am plecat îndărăt la Palaz, dar sora mea mai mică a rămas la doamna Vlahuță pentru două zile. Mi-a povestit că, ascunse după un tufiș cu Anișoara, au privit îndelung cum picta Grigorescu nalbele, profilate pe albastrul intens al Mării Negre. N-a uitat mișcările lui repezi și precise, nervozitatea scăpărătoare a actului de creație. Își țineau răsuflarea, și vedeau, înălțându-se pe pânză, viața vie, de durată, sfidând efemerul floral”¹². De menționat că Nicolae Grigorescu, pentru care marea a constituit doar un fundal, era deja o personalitate artistică de vârf în anii venirilor sale la Constanța, după 1900. Portul Constanța, în sine, nu l-a atras foarte mult pe maestru, în 1881 pictând doar o marină cu Zettina Urechia în prim plan¹³, așezată pe acest mal de mare.

La 8 februarie 1916, Cella Delavrancea asistă, în sala Teatrului Elpis, la primul concert al lui **George Enescu** la Constanța, acompaniat la pian de Theodor Fucs. Se spune că marele violonist a fost realmente impresionat de acustica sălii. Prin evocarea Cellei, ea însăși muzician, ni-l putem imagina pe Enescu cum „cânta cu ochii închiși, desprins de realitate, dus de undele sonore pe înălțimi pe care nu le atingi decât prin muzică”¹⁴. În 1923, Enescu acceptă pentru a doua oară se concerteze la

Constanța, în sala Elpis.

Note:

¹ Marian Moise, *Constanța veche*, Editura Menora, Constanța, 2001, pp.64-65.

² Constantin Cioroiu, Marian Moise, *op. cit.*, p. 228.

³ Doina Păuleanu, *Constanța. Aventura unui proiect european*, Editura Ex Ponto, Constanța, 2003, pp. 60, 62.

⁴ Barbu Ștefănescu Delavrancea, *Opere*, VI, Editura Minerva, București, 1970, pp. 121-123 apud Doina Păuleanu, *Constanța 1878-1928....*, vol. II, p. 8.

⁵ *Ibidem*, p. 332.

⁶ Doina Păuleanu, *Constanța. Aventura....*, p. 87.

⁷ *Idem*, *Constanța 1878-1928....*, vol. I, pp. 153-154.

⁸ *Ibidem*, p. 249.

⁹ *Ibidem*, pp. 273-274. Cu referire la Memoriul „Pro Nasone”, vezi pe larg, Barbu Ștefănescu Delavrancea, *Șapte zile la Constanța. Note constănțene. Memoriu „Pro Nasone”* în Barbu Ștefănescu Delavrancea, *op. cit.*.

¹⁰ *Idem*, *Constanța. Aventura....*, p. 400.

¹¹ Al. Tzigara-Samurcaș, *Popasuri și taifasuri dobrogene. Memorii I (1872-1910)*, Editura Grai și Suflet – Cultura Națională, București, 1991, apud Doina Păuleanu, *Constanța 1878-1928....*, vol. II, p. 398.

¹² Cella Delavrancea, *Dintr-un secol de viață*, Editura Eminescu, București, 1987, p. 99.

¹³ Doina Păuleanu, *Portul Constanța în pictura modernă românească*, în Valentin Ciorbea (coord.), *Portul Constanța între tradiție, actualitate și perspective*, Editura Companiei Naționale Administrația Porturilor Maritime Constanța, 2007, p. 244.

¹⁴ Cella Delavrancea, *op. cit.*, p. 100.

¹⁵ Doina Păuleanu, *Constanța 1878-1928....*, vol. II, p. 74.

¹⁶ Alexandru Vlahuță, *România pitorească*, Editura Cartea Românească, București, 1929, pp. 36-38.

Andreea Bușe

(continuarea în nr. viitor)

BOTEZUL SUBMARINULUI „NMS DELFINUL”. Serbarea Zilei Marinei la Constanța, în anul 1936

În Revista Ligei Navale Române, „Marea Noastră”, nr. 9, septembrie, 1936, apărea articolul „Dela serbările marinei”, desfășurate pe 15 august 1936, din care aflăm detalii despre botezul submarinului „NMS Delfinul”, primul dintre cele două submersibile – cu acest nume – ale Marinei militare române.

Evenimentele dedicate Zilei Marinei, din 15 august 1936, desfășurate, atât pe Marea Neagră, cât și pe Lacul Siutghiol, au fost încununete de botezul submarinului „NMS Delfinul”, oficiat de Regele Carol al II-lea, în prezența amiralului Ioan Bălănescu, comandantul Marinei Române, și a autorităților locale.

Pentru început a fost citit actul de botez al submarinului „NMS Delfinul”, pe care îl redăm în continuare:

„Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Noi Carol al II-lea, Rege al României.

În a cinsprezecea zi a lunii August a anului mântuirii 1936 și al nouălea an al domniei Mele, s-a desăvârșit în portul Constanța binecuvântarea primului submarin românesc, pe care l-am botezat Eu însu-mi, dându-i numele Delfinul.

Ca un simbol al viețuitoarelor marine ce poartă acest nume, sprinteni tovarăși ai marinarilor în largul mării, dorim acestei nave să străbată fără pericol adâncurile mării și să îndeplinească cu vitejie toate misiunile ce-i vor fi ordonate.

Încredințez această navă marinarilor Mei pentru a veghea și păzi hotarele maritime ale țării, brăzdând mările pentru a purta pavilionul românesc în țările cele mai îndepărtate”.

După înălțătorul moment

al botezului, festivitățile s-au mutat în larg, unde submarinul a efectuat o demonstrație de imersiune, iar o ancoră de flori a fost aruncată în apă, după vaporul S.M.R. „Dacia”, în memoria marinarilor morți în Primul Război Mondial. Tot pe vasul „Dacia”, unde s-a ținut și masa festivă, Carol al II-lea a rostit un cuvânt, în care a subliniat egalitatea dintre marina militară și marina comercială, în ceea ce privește importanța lor pentru țara noastră:

„Această sărbătoare tradițională a marinei îmi dă anual un fericit prilej de a lua contact atât cu marina noastră de război, cât și cu cea comercială.

Am mai spus odată și țin s-o repet, fiindcă cred că acest fapt nu poate decât să dea încredere marinei noastre, Eu sunt dintr-un neam de marinari și numai trăind într-o țară în care marina a jucat un rol poate mai puțin important până astăzi, se explică de ce principala Mea ocupațiune nu a putut fi aceea de marinar, dar acest atavism care se sbate vânos în sângele Meu, m-a făcut să am totdeauna un ochi plin de grijă și de dragoste pentru marina noastră.

S-a mai întâmplat astăzi un fapt: că această masă festivă, în loc să fie dată în localul Cercului Militar, cum este obiceiul, am rugat să fie dată pe acest vas comercial. Nu am cerut acest lucru ca o chestiune de comoditate, ci ca un simbol, după serbarea marinei militare de azi dimineață am ținut ca imediat să trecem la serbarea marinei comerciale.

Marina este un fapt concret, dar țin să adaug că este mai mult decât aceasta, este o întregă mentalitate, este o educațiune. În această zi a Sfintei Maria, care este patronul marinei noastre, doresc să nu fac nici-o deosebire între marina cu tunul și marina numai cu busola. Marina noastră, fie cea de război, fie cea comercială, are tot același suflet, este tot același organism vital al țării noastre (...).”

Programul dedicat Zilei Marinei a continuat pe Lacul Siutghiol, unde, tot în prezența Regelui Carol al II-lea, s-au desfășurat concursuri nautice, organizate de Societatea Salvamar și Liga Navală.

Ionuț Druche

„CITITORULUI NEAVIZAT, REFUZUL ACESTEI CĂRȚI” -Profesorul Marin Mincu și biblioteca tomitană -

Oraș relativ nou, de colonizare, Constanța și-a edificat instituțiile culturale târziu și anevoios, prioritățile fiind mereu economice și sociale. Posibil, la acest neajuns va fi contribuit și apropierea Capitalei, care a supt ca un burete valorile culturale din fostul Tomis (multe dintre acestea formate, ce-i drept, în universitățile bucureștene). Când, după evenimentele anului 1989, profesorul Marin Mincu a revenit la Constanța, la sfârșitul unei activități academice și literare prodigioase în strălucitoarea Florență, orașul Renașterii, ca dascăl de limba și literatura română la universitatea de acolo, a găsit o urbe profund marcată provincial, „mercantilă”, nepregătită pentru elanuri culturale de anvergură, dar, înviorată de aerul libertății, dornică de a se emancipa, a purces la inițierea de proiecte importante în domeniu, și cel mai de seamă era înființarea unei universități. Alături de personalități marcante ale orașului, profesorul M.M. (poet, prozator, critic literar, semiolog, traducător, editor, cu o impresionantă biobibliografie), om tenace și energic, a pus umărul la ridicarea acestei construcții (pe temelii mai vechiului institut de 3 ani, unde însuși a funcționat ca lector în anii '60). În calitate de decan al Facultății de Litere, Istorie și Teologie a atras cadre universitare de prestigiu din Capitală și din alte centre, a cultivat cadre universitare locale conducând doctorate și a întreținut o atmosferă de elevație academică (a izbutit să obțină colaborarea unor personalități de talie europeană ca Eugen Coșeriu și Umberto Eco); totodată, a depus

o activitate notabilă de traducător, comentator de literatură și editor ca director al revistei „Paradigma” și al editurii „Pontica”.

Însă remarcabilul om de cultură, luptătorul Marin Mincu nu a fost un manager de același calibru: extrem de orgolios, narcisist, intempestiv, uneori nedelicat până la a fi grobian, și i-a făcut dușmani pe mai toți colaboratorii de odinioară, chiar și pe cei pe care, însuși, i-a lansat pe orbita universitară. Parcă ar fi năzuit a se înconjura numai de acoliți, nu și de colaboratori. Pentru că în oraș pare să nu fi existat, cel puțin în domeniul umanist, personalități de anvergura lui pentru a-l înfrunța de la egal la egal, M.M. se considera un persecutat de o lume inferioară, singur printre dușmani; mai mult, unii, nu puțini, ațâțau presa locală acuzându-l de colaborare cu Securitatea, a propos de stagiul său italian și de existența în familia sa a unui mare gradat al acelei instituții. A fost izgonit de la decanat, dacă nu și din universitate. Și-a pus în cap tot orașul în frunte cu primarul, s-a târât prin tribunale. Dar, un lucru este notabil: pentru alura sa de intelectual nonconformist, de universitar și scriitor, era, compensatoriu, apreciat, chiar admirat de studenți și de tinerele cadre didactice ale universității...

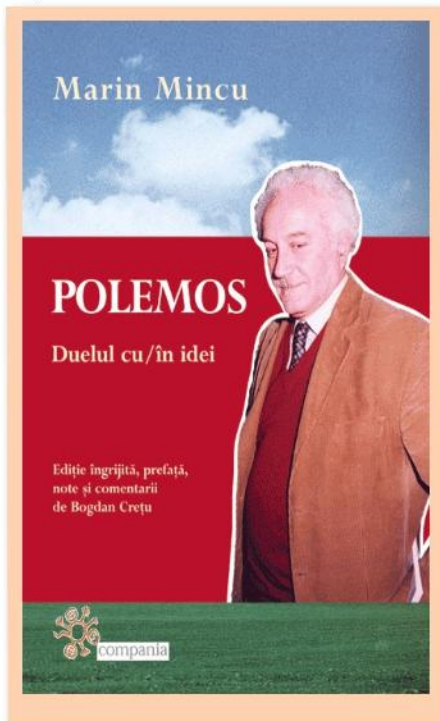
...Anul 1999, primăvara. Într-o vineri după-amiază, pe la ora 15, secretara (C.N.) m-a anunțat că profesorul Marin Mincu, însoțit de un tânăr (profesorul Florin Anastasiu), dorește să-mi vorbească. Cei doi au intrat, i-am invitat să ia loc și mă întrebam ce caută la mine și nu la directorul titular (Liliana Lazia), dar aveam să aflu în cursul întrevederii.

Înalt, cu început de burtă, cu un cap leonin, cu părul și mustața albite, M.M. păstra pe figură o ironie abia perceptibilă, dublată de o mai vizibilă încordare. Am hotărât să fac orice efort posibil pentru a evita un scandal, țineam la bunul nume al instituției, care trebuia să fie gazdă primitoare pentru toți autorii.

Profesorul atacă agresiv, solicitând cafele. Aștepta să fie refuzat, pentru a izbucni, dar nu am făcut-o, rugând-o jenat, încurcat pe C.N., să fiarbă cafele, dar numai pentru ei. Între timp, intră în subiect: apăruse o carte despre persoana sa, „Balul pufuleților”, subintitulată „roman” și semnată de Florin Anastasiu, fost student de-al său și dorea ca lansarea să aibă loc la bibliotecă. Mi-a arătat-o. Întâmplător văzusem cartea cu o zi înainte, o răsfoisem: un encomion, o cronică a războiului dus de M.M. cu „piticii” (pufuleții) culturali și politici locali. Evenimentul urma să se desfășoare chiar a doua zi, într-o sâmbătă. Situație complicată: cartea era una de scandal și nu doream ca și biblioteca să fie antrenată în această chestiune, mai ales că mulți dintre „eroii” cărții erau colaboratori vechi ai bibliotecii, intelectuali pe care-i prețuiam. Nu-l puteam refuza, dar am încercat o amânare: ziua lansării nu ar fi fost bine aleasă, sâmbăta publicul era puțin numeros, nu mai era suficient timp pentru organizare și, pe deasupra, personalul tehnic (iluminat, sonorizare) nu fusese anunțat la vreme pentru a nu pleca în weekend etc. Desigur, nu l-am convins, considerând motivația destul de subțire. Jenat de situație, îl priveam cu

atenție și mi s-a părut a-i desluși pe chip propria jenă de a fi fost pus în situația de a apela la sollicitudinea unui „funcționaraș cultural” oarecare ce se lăfăia într-un birou ultramodern (biblioteca se mutase în edificiul nou), un „ipochimen” specific Constanței mercantile. Și-a păstrat cumpătul, dar mi-a replicat că motivația cu weekend-ul dovedește mai degrabă lipsă de bunăvoință, precizându-mi totodată că și directoarea titulară l-a refuzat,

însă dintr-o altă pricină, pe care n-a specificat-o (nu știusem că discutase problema și cu directoarea Liliana Lazia). M-am simțit mizerabil. (De fapt, M.M. avusese contacte cu Biblioteca Județeană și înainte. Încă la debutul său editorial - 1969, a donat bibliotecii volumul de versuri „Cumpăna” - pe care a scris orgolioasa dedicație: „Cititorilor neavizați, refuzul acestei lecturi”; în anul 1981, pe când organizam Clubul Artelor, prin mijlocirea directorului Bibliotecii Institutului Pedagogic din Constanța, Ioan Popișteanu, l-am invitat la o

întâlnire cu publicul. A fost prezentat de criticul Laurențiu Ulici, viitorul președinte al Uniunii Scriitorilor și de profesorul Enache Puiu - de remarcat că și cu I. Popișteanu și cu E. Puiu, M.M. se afla atunci în relații cordiale, dacă nu chiar prietenești, ca apoi să îi considere dușmani înrăiți. Biblioteca a tipărit și un pliant în care au fost publicate datele sale biobibliografice, fragmente critice despre opera sa, fragmente lirice, o fotografie portret. De asemenea, după ce, în 1996 a primit Premiul Herder, revista „Biblion” a semnalat evenimentul și a publicat lista exhaustivă a lucrărilor sale.)

După întâmplarea prilejuită de chestiunea lansării volumului „Balul pufuleților”, profesorul Marin Mincu m-a căutat din nou, îi trecuse supărarea. Mi-a solicitat concursul pentru a-și completa o listă bibliografică ce îi era necesară întocmirii unei antologii a poeziei românești postbelice. Cu această ocazie i-am propus să ofere bibliotecii, contracost, cărțile sale publicate în Italia, inexistente în librăriile noastre. A ezitat o clipă, nu mai avea nici el prea multe exemplare, dar a acceptat (de altfel, cum a mărturisit, banii îi vor folosi la editarea antologiei). În schimb, a donat bibliotecii titluri apărute la Editura „Pontica” precum și numerele care lipseau din colecția noastră a revistei „Paradigma”...

După pensionare (anul 2000), deși reangajat ca simplu lucrător, M.M. continua să mă solicite când avea nevoie de cărți (probabil din obișnuință). Într-o zi ne-a arătat (mie și lui C. D. Zamfir, fostul director al bibliotecii vreme de trei decenii, reangajat și el pentru a-și completa pensia, împărțind, ambii, drept birou o mică încăpere de la parter), hotărârea definitivă a instanței de judecată prin care era repus în drepturi la Universitatea „Ovidius”. Nu părea entuziasmat. Obținuse o victorie, dar una „a la Pyrrhus”. Obosise. Nu a mai avut funcții de conducere, a funcționat doar ca profesor, același profesor modern, nonconformist, creator de valori spirituale, mereu adulat, cum arătam, de studenți și de tinerii universitari. În anul 2001, toamna, cu prilejul apariției unui volum ce cuprindea o selecție a interviurilor susținute de-a lungul carierei sale, a organizat (iarăși contactându-mă, deși nu aveam vreo împuternicire) o întâlnire cu publicul, o lansare în aula bibliotecii. Ciudat, a ținut să-l însoțesc în biroul directoarei Liliana Lazia în timpul discuțiilor privind modalitățile procedurale, care s-au desfășurat fără sincope. Sala s-a umplut de tineret studios. A fost prezentat de universitarii Lăcrămioara Berechet, Alina Ologu și de profesorul Mircea Țuglea, moderator fiind directoarea bibliotecii. De atunci, nu l-am mai întâlnit...

Într-un moment de vanitoasă sinceritate, Marin Mincu, poetul, se caracterizează lucid, fără a părăsi însă verva polemică: „...parcă scrie mai bine mincu ăsta / de când cineva îi ține mâna / și-l învață să construiască / figurile ambiguității // e un tip tenace ambițios / cam prea orgolios ca să răzbească / în prima linie pe deasupra / n-are nici un prieten // ține bine în polemică / s-a ridicat mereu mai sus / în înfruntări cu adversari de temut / e tare domnule // să-i dăm notă de trecere / dar nu mai mult de atât căci prea / are succes în Italia și nu știm / cine dracu-l susține, („Probă de probă”, în volumul „Vine frigul!”, București, Minerva, 2001, p. 280).

Constantin Cioroiu

AMINTIRI CU „ÎNGERUL COPIILOR”.

Prof. Acad. Dr. Alexandru Pesamosca

Există deja o tradiție a întâlnirilor acelor care au absolvit liceul ori învățământul superior.

Frumoasa poveste, a uneia dintre acestea, am trăit-o și eu, în anii din urmă, alături de soție și colegii ei de facultate. Adevărata bucurie, că după ani mulți de la terminarea cursurilor universitare, absolvenții se revăd, își mărturisesc întâmplările, bune sau rele, poartă discuții în legătură cu rezultatele obținute în activitatea lor. Se împlineau 51 de ani, ai promoției 1963, Facultatea de Biologie - Universitatea București. Aflasem că a fost o muncă de aproape un an, să fie contactați cei 92 de absolvenți răspândiți în toată țara, dar ambiția și dorința D-lui Mircea Leu reușise a-i aduna la prima întâlnire, având răspunderi și în organizare și desfășurare, pentru ca totul să decurgă ireproșabil. Cu dumnealui, care îndeplinea și oficiul de gazdă, schimbând păreri una mai valoroasă decât alta, mi-am completat cunoașterea privind

felul în care avea să apară scânteia frumoasei agape și cum a devenit unul dintre cele mai așteptate momente ale fiecărui an. Venind vorba despre alte preocupări, ca oameni cu o existență petrecută printre intelectuali, aflând că am fost profesor în cadrul Liceului „Mircea cel Bătrân” din Constanța, îmi spune despre cercetările sale în legătură cu Marea Neagră, iar în proza memorialistică despre un absolvent constănțean, care i-a salvat copilul dintr-o mare suferință. Tema părănd foarte interesantă, valorificarea moștenirii generațiilor de altă dată, astfel că trecutul și viitorul să rămână de nedespărțit, i-am solicitat colaborarea pentru un caz concret: „Personalitatea Prof. Dr. Alexandru Pesamosca, elev al actualului Colegiu Național «Mircea cel Bătrân», pentru revista «Biblion». Academicianul a fost supranumit *înger*, de către jurnaliștii ziarului «Cotidianul», la moartea sa din 1 septembrie 2011, (81 de ani) în articolul *Amintirea unui înger printre oameni*”.

Dar, odată încheiată prezentarea, e timpul ca cititorii revistei constănțene, să afle direct mărturiile sale:

„... Spre sfârșitul primului an de ședere în Algeria, am observat că Șerban începuse să șchioapete, atunci când juca fotbal cu copiii de vârsta lui. La revenirea în țară, pentru concediu, am zis că n-ar fi rău să-i facem un control ortopedic, pentru a sta liniștiți. I-am făcut o radiografie la Spitalul de Urgență Floreasca, iar medicul, analizând-o, a spus doar atât: „Mergeți cu ea la doctorul Alexandru Pesamosca din Spitalul Grigore Alexandrescu”. Cele două spitale fiind apropiate, ne-am zis: „Hai să mergem acum,

să ne lămurim și să scăpăm de-o grijă!” La ușa medicului respectiv era o mare de oameni, de toate categoriile, veniți din toată țara. Nu prea știam ce să facem, când am văzut că se deschide ușa cabinetului și iese o femeie cu un copil mai mult fugind, iar în urma ei erau aruncate mai multe pachete, și o voce bărbătească strigă după ea: „Să nu te mai prind vreodată că vii la mine cu ceva, că nu te mai primesc! Ține-ți carnea și alimentele pentru copiii tăi!” Atunci, pe loc am aflat și noi de la cei prezenți, că doctorul Pesamosca nu primește niciodată nimic de la nimeni, că era un om care, practic, își petrecea viața mai mult în spital, că era extrem de atașat față de copii, că era o somitate în materie, operând zi și noapte. Numele lui era, de mult cunoscut peste hotare, prin operațiile dificile pe care le făcea, prin lucrările extrem de valoroase, prezentate la congrese și simpozioane, unde participa, arătând și celorlalți rezultatele muncii sale și crescând, astfel, faima școlii medicale românești.

Ne-am hotărât, pe loc, să rămânem și, după mai multe ore de așteptare, am intrat în cabinet. Ni s-a înfățișat un munte de om, până în 50 de ani, cu plete și ochelari având ramă metalică, cu o privire pătrunzătoare și o mare siguranță de sine, dată de un profesionalism desăvârșit și de o mare experiență în lupta cu bolile, necazurile și ignoranța, cu fățărnicia și invidia colegilor de breaslă. Doctorul ne-a privit din cap până în picioare pe toți trei, l-a pus pe Șerban să se dezbrace de tot, să meargă până la ușa și înapoi, apoi s-a adresat Mirelei: „Cine-i face baie copilului?” „Eu, D-le doctor.” „Și tu până în ziua de azi n-ai avut curiozitatea să-ți

vezi copilul și să-ți dai seama că are o fesă mai mare și una mai mică?" Așa era! „Copilul trebuie neapărat operat.” Apoi, privindu-ne, bine îmbrăcați și cu figuri de intelectuali, zice: „Părinți moderni și proști, asta sunteți mă, niște proști!” Am plecat capetele rușinați și dărâmați sufletește, pentru concluzia la care se ajunsese! Au urmat zile teribile pentru noi, ne-am documentat atât cât se putea în acele vremuri, apoi operația și diagnosticul - Osteodistrofie chistică femur drept; Chiuretaj biopic și plombare cu grefon coxal.

Doar Mirela a rămas în țară pentru operație. Doctorul m-a încurajat: „E un fleac, mă, du-te și-ți vezi de treabă, că aici rezolvăm noi!” Apoi, a intervenit fratele meu, Mihai, care s-a apropiat mult de doctor, discutând în engleză, spre bucuria doctorului, care exersa pentru congrese, dar și a mea, că-mi ținea locul. Când am revenit și am stat de vorbă cu el, arătându-mi îngrijorarea cu privire la boală, mi-a zis: „Din zece copii pe care-i operez cu astfel de afecțiuni, mai mult de jumătate au cancer; să vă închinați la Dumnezeu în fiecare zi, ca al vostru nu are!” Dar Dumneavoastră, d-le Dr., credeți în Dumnezeu?” „Da mă, eu cred: când sunt singur în sala în timpul unor operații grele, complicate, când trebuie să fac la copii de câteva zile un esofag dintr-o bucată de intestin ori să operez nou născuți la ficat, plămâni și nu știu cum s-o fac, atunci Dumnezeu mă ajută și-mi arată. Da, mă, eu cred!”

Atrecut convalescența, însă doar Șerban și Mirela știu cât de greu le-a fost. Apoi, au revenit în Algeria, cu Șerban în baston.

La sfârșitul celui de al doilea an de lucrat în Algeria, ambii copii au revenit în țară, împreună cu niște colegi demunca; eu cu Mirela venind pentru concediu ceva mai târziu. La sosirea noastră pe aeroportul

Otopeni ne aștepta familia, însă erau cam triști. „S-a întâmplat ceva?” „Da!” Șerban, jucându-se, s-a lovit în fugă de un alt copil, acela a căzut pe piciorul lui, deja șubred, și a făcut fractură deschisă în același loc, unde fusese operat. Era duminică, prietenul nostru Petrică Neghiu l-a luat în brațe și l-a dus la doctorul Pesamosca. Acesta l-a luat, la rândul lui în brațe (iubea enorm copiii), l-a certat iar, apoi, l-a reoperat, făcându-i „Osteosinteza cu tija Kenntcher” și l-a imobilizat pentru 45 de zile într-un aparat gipsat. Practic, pentru ca piciorul și coloana să rămână fixe, Șerban stătea pe un sistem de bare metalice și nu putea fi întors decât odată cu ele. După un an, când trebuia scoasă tija din femur, aceasta nu a mai putut fi extrasă, întrucât osul crescuse atât de repede (datorită prezenței tijei) încât o acoperise total. Astăzi, Șerban are acea tijă în femur și nu se mai pune problema scoaterii ei, deoarece i-ar slăbi rezistența osului.

Peste mai mulți ani, când viața ne-a dus pe meleaguri îndepărtate, am plătit și am făcut un consult de specialitate la un eminent pakistanez - profesorul Malik, dintr-un spital din Kuala-Lumpur (Malaezia). Acesta a lăudat operația complexă făcută de doctor și ne-a asigurat că totul este OK cu Șerban. Dar cele două operații, cu anestezii lungi și dureri îndurate cu stoicism, l-au marcat pentru totdeauna. Dintr-un copil vesel, plin de viață, a devenit tăcut, extrem de interiorizat, pesimist și introvertit. Mai ales acum când, de câțiva ani a rămas fără loc de muncă și caută prin toate mijloacele un loc unde să lucreze, fiind cap de familie cu multiple responsabilități...

În urmă cu 2-3 ani, (deci la o distanță de mai bine de 35 de ani de la operația lui Șerban), împreună cu Mirela ne-am dus să-l revedem pe doctorul Pesamosca.

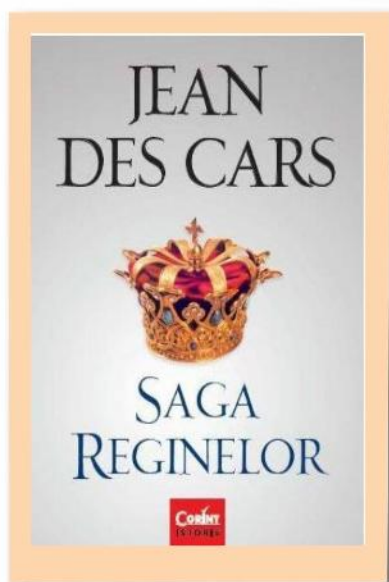
Aveam o datorie morală. Aceleași sentimente de stimă, apreciere și respect m-au împins să-i trimit, de câteva ori atât din Algeria, cât și din Singapore sau Kuala-Lumpur, pe unde am lucrat, scrisori de mulțumire și cele mai bune gânduri. Mi s-a spus, mai târziu, că au fost foarte bine primite. Ajunsese profesor și academician și trecuse de 80 de ani. Întrucât toată viața și-o petrecuse în spital, fiind nu a doua, ci prima lui casă, doctorului Pesamosca i se atribuiseră o cameră în spitalul „Marie Curie”, unde lucrase mare parte din ultima perioadă a vieții sale. Trecuse prin mai multe accidente cerebrale și nu se mai putea deplasa singur. „Tata Peși”, cum îi spuneau copiii, vorbea foarte greu.

Când am intrat în cămăruța lui simplă, ne-a recunoscut și ne-a zâmbit. La câte sute de mii de oameni, înaintea noastră zâmbise și îi recunoscuse? L-am salutat respectuos și ce credeți că mi-a zis? „Măi, tu ești acela cu băiatul cu operația la șold?” Am rămas perplex! S-a uitat lung la mine și la Mirela, a pus apoi mâna pe un picior de-al său, l-a pipăit și pe al doilea și a zis: „Era la dreptul, nu?” Doamne, nu se poate! Dragii mei, eu și Mirela am rămas uluiți, mult timp după aceea nu ne-am putut reveni. Ce forță divină, ce memorie avea acest Om? Cum de-și putea aminti că în urmă cu 35 de ani îl operase pe Șerban la șoldul drept? Câte mii, zeci de mii de operații făcuse de atunci? Câte zeci de mii de vieți de copii salvase? Atunci, cum a putut să-și amintească, cum? A întreat de Șerban, ne-a dat câteva sfaturi medicale pentru piciorul lui, apoi a întreat de fratele meu, Mihai. Și-a amintit și de el și ne-a rugat să-i transmitem salutări.”

Ion Faiter

Recenzii:

SAGA REGINELOR

Jean de Cars:
Saga reginelor. București,
Editura Corint, 2015

Jean des Cars (n. 1943) este un jurnalist francez specialist în istoria marilor familii aristocratice europene și autor al mai multor cărți.

Volumul de față cuprinde aspecte din istoria unor regine și împărătese precum: Caterina de Medici, Elisabeta I a Angliei, Cristina a Suediei, Maria Tereza de Habsburg-Lorena, Ecaterina a II-a a Rusiei, Maria-Antoaneta, ultima regina a Franței, Victoria, regina Angliei, Maria a României: farmecul și cutezanța, Elisabeta a II-a, cea mai bine informată femeie din lume.

Din cuvântul înainte al autorului reținem câteva aprecieri: „Din vreme în vreme, istoria a fost dominată de femei. Cele unsprezece suverane ale căror destine am ales să le povestesc au scris, mai bine de cinci veacuri, pagini esențiale ale construcției

europene.”

Caterina de Medici, „dăruită cu un remarcabil simț politic și prea puțin zgârcită cu sângele adversarilor.” Dar în acest haos, „Doamna Caterina” organizează supraviețuirea Franței.

Elisabeta I a Angliei: „regina virgină” – numită poate neîntemeiat – va domina epoca „prin duritate și pragmatism, reușind să își aducă țara la rangul de primă putere mondială.”

Urmează regina Cristina a Suediei, care se îmbracă în haine bărbătești pentru a se impune mai bine. Convertirea la catolicism face din ea una dintre puținele femei înhumate la Vatican.

Maria Tereza de Habsburg-Lorena, mamă a șaisprezece copii, luptătoare și reformatoare inspirată de Secolul Luminilor.

Ecaterina a II-a a Rusiei – își face uitată ascendența germanică, își extinde imperiul, se întoarce spre lumea enciclopedică și a artei.

Maria Antoaneta, ultima regină a Franței, „spirituală, savuroasă”, va da dovadă de o „demnitate fermă în timpul procesului și va urca pe eșafod cu capul sus.”

Victoria, regina Marii Britanii, în sec. al XIX-lea, încoronată la 18 ani, consolidează monarhia britanică timp de 64 de ani de domnie.

Elisabeta, cunoscută drept Sissi, împărăteasă a Austriei și regină a Ungariei, este „o vizionară nerecunoscută a convulsiilor balcanice.”

Regina Maria a României:

„Farmecul și cutezanța.”

„Înainte de a fi o regină triumfătoare, ea este o fetiță încântătoare, născută într-o familie care unește Anglia victoriană cu străvechea Rusie a țărilor.” Este o tânără regină foarte bine informată în Primul Război Mondial. Și este singura suverană care îndrăznește să intervină în atmosfera grea de dinaintea semnării Tratatului de la Versailles.

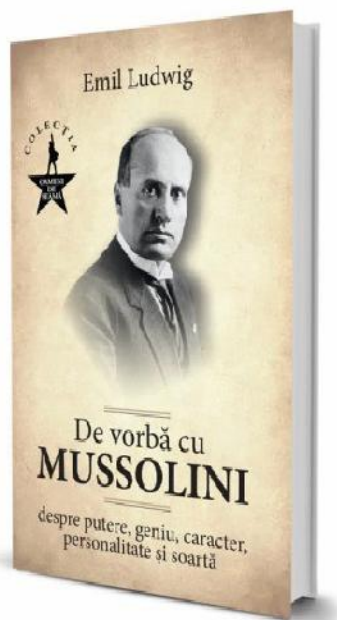
Maria se duce cu trenul ei pentru a obține de la Clemenceau ceea ce acesta i-a promis. Președintele Consiliului Francez este stupefiat de revendicările teritoriale ale reginei: „Maiestatea Voastră cere partea leului!” Maria îi răspunde cu un zâmbet hotărât: „Tocmai de aceea am venit să-l văd pe vârul lui, tigru!”

Georgeta Filitti menționează că în această carte sunt „500 de ani de istorie europeană, galonați de faptele unor femei. Însumarea lor ar duce, în cele din urmă, la conturarea istoriei continentului nostru.”

Referitor la atitudinea Reginei Maria a României, la semnarea Tratatului de pace de după Primul Război Mondial, mi-aș permite, în încheiere, o întrebare: mai există în lumea politică românească contemporană oameni care să se compare cu această ilustră personalitate a istoriei românilor, în privința demnității, diplomației și persuasiunii, a iubirii de țară? Tare mă tem că nu.

Gelu Culicea

DE VORBĂ CU MUSSOLINI

Emil Ludwig:

De vorbă cu Mussolini – despre putere, geniu, caracter, personalitate și soartă.

București, Paul Edition, 2019

Emil Ludwig este un prozator german cunoscut pentru biografiile sale.

Persecutat de naziști, s-a refugiat în Elveția, apoi în S.U.A.

Biografiile sale romănțate se caracterizează prin minuțiozitatea detaliilor și nu numai. Dintre ele menționăm câteva:

Goethe (1920), Napoleon (1925), Bismark (1926), De vorbă cu Mussolini (1933), Convorbiri cu Masaryk, filosof și bărbat de stat, Roosvelt (1938), Germania, dublă istorie a unei națiuni (1941), Beethoven (1945).

În introducerea volumului mai sus-menționat, autorul

spune: „Nu se va găsi niciuna din anecdotele de care e plină Roma, nici informații luate de la colaboratorii Ducelui, care istorisesc despre el amănunte revelatoare. Aceste convorbiri nu conțin decât numai ceea ce s-a vorbit.”

Câțiva factori i-au schimbat felul de a vedea lucrurile: „Conceptiile despre democrație și parlamentarism începeau să se estompeze, viața politică sub aspectele ei tradiționale era ruinată, bărbații de seamă lipseau. În același timp, vedeam înălțându-se la Moscova și la Roma mari lucruri de ordin material, adică recunoșteam latura constructivă a acestor două dictaturi.”

Considerații psihologice îl făceau pe autorul convorbirilor să presupună că „bărbatul de stat roman, în ciuda deselor sale discursuri, nu nutrea probabil planuri războinice.”

Studiul personalității lui Mussolini l-a preocupat în mod special. Mărturisea că: „recunosc într-însul anumite trăsături care îmi aminteau de universul de idei nietzscheian, desprindeam în minte pe Duce de mișcarea fascistă și mă apucam să-l consider ca pe un fenomen deosebit, așa cum am procedat întotdeauna cu personajele istorice.” Despre omul de stat Mussolini spunea: „... A avut norocul să ajungă la putere fără război... Aziare posibilitatea de a alege ca model fie pe Napoleon la o vârstă mai înaintată, fie pe Cromwel la aceeași vârstă.”

Cele cinci capitole ale cărții vor enumera diverse momente ale vieții și activității lui Mussolini:

școala copilăriei, a sărăciei, a soldatului, ziaristului și școala istoriei.

Urmează metamorfozele: socialism și naționalism, motive de război și drumul spre putere, problemele puterii: felul de a se purta cu oamenii, acțiunea asupra maselor. Cităm din acest capitol: „Masele nu-s pentru mine decât o turmă de oi, atâta timp cât nu-s organizate. Nu sunt câtuși de puțin împotriva lor. Neg numai că se pot conduce singure. Dar dacă le conduci, trebuie s-o faci cu ajutorul a două frâuri: entuziasmul și interesul...”. În ceea ce privește Europa, la întrebarea: „Există popoare bune și rele?”, răspunsul este: „Nu există popoare bune și nici popoare rele. Dar există popoare al căror temperament e mai atrăgător decât altele.”

Iar despre oameni: „... e nevoie, pentru a governa, de mai mult dispreț față de oameni decât de umanitate?” „Invers, strigă el cu însuflețire. E nevoie de nouăzeci și nouă la suta umanitate și numai de unu la sută dispreț. Așadar, oamenii merită mai multă milă sau mai mult dispreț? ... Mai multă milă. Mult mai multă milă.”

Despre soartă: „Nimeni nu trebuie să provoace soarta de două ori. De altfel, fiecare moare de moartea care corespunde caracterului său.”

Despre cum s-a sfârșit Benito Mussolini, se știe.

Gelu Culicea

ACTUALITĂȚI ÎN CATALOGARE - INDEXARE

La întâlnirea din primăvara acestui an a Secțiunii „Catalogare, Clasificare, Indexare” a Asociației Bibliotecarilor din România, tema discuției a fost „**Actualizarea instrumentelor de lucru: priorități**”. Printre alte subiecte discutate, am avut bucuria să fim informați că Biblioteca Națională a României a finalizat traducerea ediției unificate 2011 a **ISBD (Descrierea Bibliografică Internațională Standardizată)**. În luna iunie, acest document a fost postat atât pe site-ul IFLA, la adresa <https://www.ifla.org/publications/translations-of-isbd>, cât și pe pagina de internet a Bibliotecii Naționale a României, la adresa <http://www.bibnat.ro/>. Traducerea într-un cadru instituțional a acestui instrument de lucru foarte necesar, a fost binevenită în comunitatea bibliotecarilor catalogatori din România, în contextul obiectivului de a promova controlul bibliografic național și a asigura coerența în schimbul informațiilor bibliografice. Desigur, această traducere s-a efectuat în acord cu regulile de respectare a dreptului de autor asupra standardelor internaționale, Biblioteca Națională deținând secretariatul Comitetului Tehnic pentru domeniul de standardizare *Biblioteconomie, informare și documentare*.

Importanța ediției unificate a ISBD constă în tratarea într-un singur standard a modalităților de descriere bibliografică a tuturor tipurilor de resurse publicate: resurse monovolum sau multivolum, resurse în continuare (seriale sau resurse integrate), resurse monografice vechi, resurse electronice, resurse multimedia etc. Pentru completarea acestui standard, există Ghidul IFLA pentru aplicarea ISBD la descrierea părților componente (cunoscute și ca titluri analitice), tradus și acesta în limba română, postat la adresa <https://www.ifla.org/publications/translations-of-isbd>.

În același registru, de actualizare a instrumentelor de lucru, se înscrie și demersul Bibliotecii Naționale de obținere a acordului de studiu pentru **RDA** și de traducere a Glosarului. **Resource Description and Access** este un standard internațional pentru catalogarea descriptivă, care prevede instrucțiuni și linii directe pentru înregistrarea datelor bibliografice.

Un alt instrument de lucru foarte necesar și așteptat în bibliotecile românești, despre care se discută intens în rândul specialiștilor în indexare, este **ediția medie actualizată a Clasificării**

Zecimală Universală. În prezent, pentru indexarea resurselor publicate se folosește ediția medie internațională în limba română a CZU, editată de Biblioteca Națională în 1997-1998. La peste 20 de ani de la apariția acestor două cunoscute volume și în condițiile progresului rapid al tuturor domeniilor cunoașterii umane, se impune o actualizare a CZU, prin obținerea dreptului de publicare a ediției în limba română de la **Consortiul CZU. Master Reference File (MRF)**, versiunea electronică a CZU, este actualizată în fiecare an, prin acele „Extensii și corecții”, pe care Consortiul CZU le publică anual, împreună cu propunerile de revizuire.

Ghidul de indexare LIVES-RO este o amplă lucrare coordonată de Biblioteca Națională, la care au colaborat biblioteci universitare, biblioteci publice (printre care și Biblioteca Județeană Constanța) și care a avut ca principal scop traducerea și adaptarea în limba română a Ghidului de indexare francez RAMEAU și a listei de autoritate de vedete de subiect RAMEAU. Obiectivul grupului de lucru a fost elaborarea unui sistem de indexare și regăsire a informației, bazat pe un vocabular controlat și transpunerea, pe un format de lucru electronic compatibil (Unimarc Autorități), în rețeaua de biblioteci din România. Traducerea și adaptarea au fost finalizate, ghidul putând fi consultat pe pagina de internet a Bibliotecii Naționale a României. Și acesta reprezintă un instrument de lucru, util iar implementarea în bibliotecile românești, conform scopului propus inițial, ar duce la uniformitatea necesară în ceea ce privește indexarea subiectelor resurselor prelucrate.

Ghidul Național de Catalogare este proiectul Secțiunii „Catalogare, Clasificare, Indexare” a ABR, care prinde contur, prin definitivarea unor reguli privind catalogarea descriptivă, prelucrarea resurselor în mediu informatizat (formatele Marc și Unimarc). De asemenea, se lucrează la stabilirea unor reguli uniforme, în ceea ce privește formele autorizate pentru numele de persoane din diferite țări sau ale unor grupuri lingvistice, numele fiind cel mai des întâlnite în raport cu resursele care se prelucrează și constituind chei de căutare ale utilizatorilor. Documentele definitive de grupul de lucru care colaborează la acest ghid, sunt încărcate pe pagina de internet a Asociației Bibliotecarilor din România.

Contribuția biroului „Catalogare” al Bibliotecii Județene Constanța la acest ghid, constă în definitivarea regulilor de alcătuire a formelor autorizate pentru

numele de persoane din țările scandinave.

Există o preocupare permanentă a catalogatorilor din Biblioteca Județeană Constanța de a-și actualiza cunoștințele în domeniu, materializată de-alungul anilor prin participări la cursuri de formare, cursuri Unimarc Bibliografic și Autorități, prezența în grupurile de lucru ale asociațiilor profesionale ale bibliotecarilor. Ca urmare, punerea în practică a celor studiate în manualele și ghidurile de specialitate, are în vedere îmbunătățirea și actualizarea bazei de date bibliografice TinREAD a bibliotecii noastre. Aceasta se referă, ca prioritate, la regăsirea informației din punct de vedere al subiectului conținut de resursă.

Este cunoscut faptul că

utilizatorii își caută informația ce conține subiectul, într-un catalog OPAC de bibliotecă, folosind exclusiv un limbaj natural (vedete de subiect sau descriptori), mult mai prietenoase decât limbajul cifric al clasificării zecimale universale. Pornind de la această constatare, am recurs la o indexare retrospectivă a înregistrărilor bibliografice mai vechi, care au beneficiat doar de indicele CZU, atribuindu-le subiectul tematic corespunzător, pentru o mai bună regăsire a informației de către utilizatori. În plus, pentru o consecvență și o mai mare eficiență a activității de indexare, adăugăm în înregistrărilor de autoritate subiecte tematice, indicele de clasificare corespunzător, conform regulilor stipulate de Unimarc Autorități. În acest fel, fișierul de

autoritate va permite validarea automată a indicilor de clasificare și actualizările globale.

Concluzii:

Profesionalismul unui catalogator-indexator, indiferent de tipul de bibliotecă, fie ea publică, universitară sau de rang național, depinde în foarte mare măsură de cunoașterea, respectarea și aplicarea standardelor specifice, pentru o prelucrare uniformă. Este știut faptul că, în orice domeniu de activitate, standardele sunt supuse revizuirii periodice. Actualizarea cunoștințelor despre instrumentele de lucru, ține de evoluția profesională personală a bibliotecarului, dar și de dezvoltarea generală a bibliotecii, ca instituție, ambele în folosul utilizatorilor.

Limba: Română ▼ Ajutor Creare cont Intra în cont

TinREAD Biblioteca Județeană "Ioan N. Roman" Constanța

Căutări ▼ Recomandări Contul meu ▼

Schimbă cu Căutare Avansată

Optiuni ☑

Listă cărți noi RSS

▼ Ziuă Internațională a Mării Negre : 31 octombrie 2019 - Cărți din colecțiile bibliotecii

	Geografia Mării Negre de: Vespremeanu, Emil Iulian Anton ☆☆☆☆☆		Legăturile noastre cu Dunărea și Marea Neagră de: Mehedinti, Simion (1869-1962) ☆☆☆☆☆		Romanian Contributions to Black Sea related Marine Sciences - Scientific data on the Black Sea de: Bologa, Alexandru S. (06/09/1947-) ☆☆☆☆☆
	Marea Neagră : O istorie de: King, Charles ☆☆☆☆☆		BLACK SEA Bibliography : 1974-1994 ☆☆☆☆☆		Black Sea Biological Diversity : Romania; Romanian National Report de: Petranu, Adriana (30 ianuarie 1935 -) ☆☆☆☆☆

► Noutăți - editura Cartex - Cărți din colecțiile bibliotecii

Top10 Subiecte împrumutate	Top10 Autori împrumutați
literatură americană	Christie, Agatha (1890-1976)
literatură engleză	Eliade, Mircea, literatură (1907-1986)
literatură română	Prodi, Florin (1922-1980)
literatură franceză	Ojop, Brasoveanu, Rodica (1919-2002)
bibliografie dobrogeană	Simenon, Georges (1903-1989)
România	Călinescu, George (1899-1965)
edituri dobrogene	Petrescu, Camil (1894-1957)
istorie	Rebreanu, Liviu (1885-1944)
lb. engleză, învățare	Dostoevski, Fedor Mihailovich (1821-1881)

Georgica Meiroșu

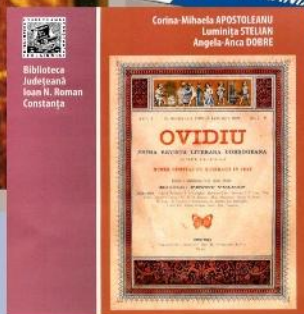
ZIUA DOBROGEI

REVISTE DOBROGENE ALE ROMÂNIEI MARI

LOCALITĂȚI ALE JUDEȚULUI CONSTANȚA LA 140 ANI DE LA UNIREA DOBROGEI CU ROMÂNIA

revista OVIDIU o biografie contemporană

REPERE ÎN EVOLUȚIA CULTURALĂ A DOBROGEI DUPĂ 1878 (I)

Din punct de vedere istoric și geografic Dobrogea este un teritoriu care a suferit o schimbare de statut în urma unirii cu România în anul 1878. Înainte de această dată Dobrogea era o provincie otomană, iar după 1878 devine o provincie românească. Această schimbare a avut un impact profund asupra culturii și societății locale. În acest număr al revistei 'BIBLION' vom prezenta câteva repere importante din evoluția culturală a Dobrogei după 1878, cu o atenție deosebită pentru perioada interbelică și pentru rolul marilor scriitori dobrogeni în construirea identității culturale a regiunii. Vom analiza și impactul unirii asupra literaturii, artei și științei locale, precum și contribuția unor personalități precum Ion N. Roman, Ștefan Pleşoiu, Ștefan Ștefănescu, Constantin N. Serey, Ioan Băncuș, Constantin Păunescu, Ștefan Vasilescu ș.a.

ANALELE DOBROGEI
Revista Societății Culturale Dobrogeane
SOCIETATEA CULTURALĂ DOBROGEANĂ

REVISTA DOBROGEANĂ

ARHIVA DOBROGEI
REVISTA SOCIETĂȚII CULTURALE DOBROGEANE

POSTICE

DOBROGEA
REVISTA SOCIETĂȚII CULTURALE DOBROGEANE

și din punct de vedere geografic Dobrogea este un teritoriu care a suferit o schimbare de statut în urma unirii cu România în anul 1878. Înainte de această dată Dobrogea era o provincie otomană, iar după 1878 devine o provincie românească. Această schimbare a avut un impact profund asupra culturii și societății locale. În acest număr al revistei 'BIBLION' vom prezenta câteva repere importante din evoluția culturală a Dobrogei după 1878, cu o atenție deosebită pentru perioada interbelică și pentru rolul marilor scriitori dobrogeni în construirea identității culturale a regiunii. Vom analiza și impactul unirii asupra literaturii, artei și științei locale, precum și contribuția unor personalități precum Ion N. Roman, Ștefan Pleşoiu, Ștefan Ștefănescu, Constantin N. Serey, Ioan Băncuș, Constantin Păunescu, Ștefan Vasilescu ș.a.

DOBROGEA
ÎN CONTEXTUL PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL

Coordonatori:
Prof. univ. dr. VALENTIN CIORBEA
Dr. CORINA MIHAELA APOSTOLEANU
Dr. DELIA ROXANA CORNEA

14 NOIEMBRIE 1878 UNIREA DOBROGEI CU ROMÂNIA

BIBLION Revista Bibliotecii Județene „Ioan N. Roman” Constanța
ISSN 1221 - 8855 Redactori: CORINA APOSTOLEANU, AIDA POPOVICI,
ȘTEFAN PLEȘOIANU